

Samenvattende publieksversie

‘Recidive na Exodus, Door, Moria of Ontmoeting’

Onderzoek naar recidive onder oud-bewoners van nazorgorganisaties

Onderzoeksopzet

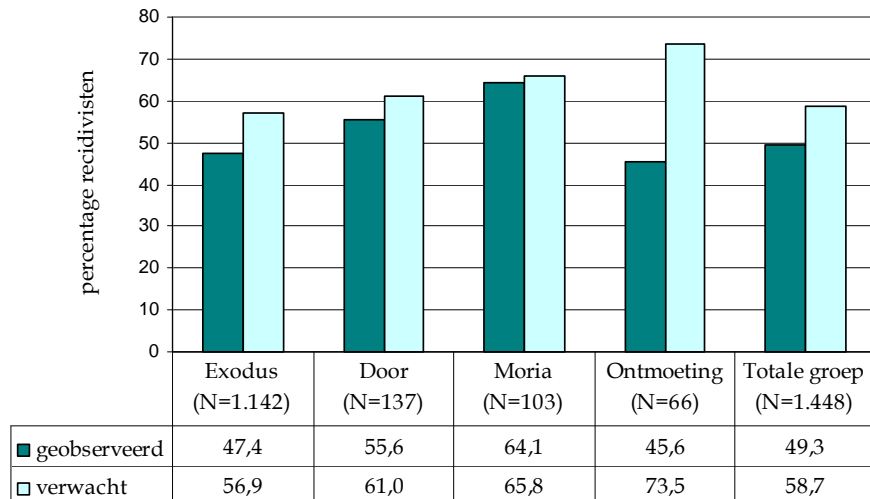
Exodus Nederland is een organisatie die (ex-)gedetineerden opvangt en helpt te resocialiseren. Ook Stichting DOOR, Stichting Moria en Stichting Ontmoeting bieden opvang en begeleiding aan (ex-)gedetineerden. De programma's die deze nazorgorganisaties bieden, richten zich op hulp bij het vinden van een woonruimte en een baan, bij het omgaan met geld, bij het herstellen of opbouwen van relaties met vrienden en familie, en bij het nadenken over datgene wat het leven zin geeft. Met het programma wordt beoogd de bewoners te resocialiseren en recidive te verminderen. Een belangrijke vraag is daarom hoe het gesteld is met de recidive onder de oud-bewoners van Exodus en de andere nazorgorganisaties. Vallen de ex-gedetineerden die het programma van Exodus of een van de andere organisaties hebben gevolgd minder vaak terug in criminaliteit dan andere ex-gedetineerden?

Dit is onderzocht volgens de methode van de *Recidivemonitor* voor 1.448 oud-bewoners van de nazorgorganisaties: 1.142 van Exodus, 137 van DOOR, 103 van Moria en 66 van Ontmoeting. De Recidivemonitor is een onderzoeksmethodiek die ontwikkeld is en gehanteerd wordt door het onderzoekscentrum van het Ministerie van Justitie (WODC). Daarbij zijn de recidivecijfers van de oud-bewoners vergeleken met twee soorten algemene gegevens. Ten eerste met de algemene recidivecijfers van alle ex-gedetineerden samen. Ten tweede met de verwachte recidive: de mate van terugval in criminaliteit die je op grond van de specifieke kenmerken van de oud-bewoners bij hen had kunnen verwachten.

Resultaten

De resultaten tonen het volgende aan:

- De verwachte recidivekans van de oud-bewoners van de vier nazorgorganisaties is hoger dan die van de totale populatie ex-gedetineerden. Dit betekent dat zij op grond van enkele statische risicofactoren zoals geslacht, leeftijd en aantal eerdere veroordelingen als 'zwaarder' aan te merken zijn dan de gemiddelde ex-gedetineerde.
- De oud-bewoners recidiveren in de twee jaar na het verlaten van de organisaties 9,4% minder dan verwacht kon worden, zoals blijkt uit de volgende tabel:

- Ook vergeleken met de algemene, werkelijk gemeten, recidivecijfers van ex-gedetineerden vervallen oud-bewoners van Exodus of een van de andere nazorgorganisaties minder in criminaliteit dan algemeen. Van de oud-bewoners heeft 49,3% gerecidiveerd, in het algemeen recidiveert 54,5 % van alle ex-gedetineerden na twee jaar: een verbetering van 5,2%.
- De resultaten worden beter naarmate bewoners langer bij de organisaties verblijven en dus het begeleidingsprogramma vollediger doorlopen. Bewoners die het programma hebben afgemaakt, hebben twee jaar na het vertrek bij de organisatie half zo vaak gerecidiveerd als bewoners die voortijdig zijn weggestuurd (31,2 % versus 63,3%). Vergelijken met de algemene recidive is dan dus sprake van 27,5% minder terugval in criminaliteit in twee jaar. Afmakers doen het dus aanzienlijk beter dan afhakers.
- Van alle oud-bewoners van Exodus heeft twee jaar na het verlaten van het Exodushuis 47,4% gerecidiveerd, waarbij -rekening houdend met diverse bewoner- en verblijfskenmerken - het ene Exodushuis het niet beter doet dan het andere. Bij DOOR, Moria en Ontmoeting bedragen die percentages respectievelijk 55,6%, 64,1% en 45,6%.
- Mannen blijken een 1,8 keer zo grote kans te hebben om te recidiveren dan vrouwen. Een lagere leeftijd ten tijde van het eerste justitiecontact en een hogere aantal eerdere veroordelingen verhogen de kans op recidive.

Vergelijking met eerder onderzoek

Een vorig onderzoek naar de resultaten van Exodus leverde cijfers op die op het oog positiever lijken dan de resultaten van dit onderzoek. Toch kan niet geconcludeerd worden dat de recidive onder oud-bewoners van Exodus *hoger* is geworden. De onderzoeksmethoden van beide onderzoeken verschillen sterk, en de recidive in dit nieuwe onderzoek kon veel nauwkeuriger berekend worden. De recidivecijfers van het vorige onderzoek en van dit onderzoek kunnen daardoor simpelweg niet met elkaar vergeleken worden.

Overige kanttekeningen

Met de gehanteerde methoden kan niet alles gemeten worden. De verwachte recidive voor de oud-bewoners is berekend op basis van statische kenmerken; Deze zou lager kunnen zijn als ook de motivatie voor deelname zou worden meegenomen. Een voorwaarde voor deelname aan de nazorgprogramma's is immers dat de (ex-) gedetineerde gemotiveerd is om de criminaliteit de rug toe te keren, wat zijn verwachte recidivekans reduceert. Tegelijkertijd kan de verwachte recidive ook een onderschatting zijn: iemand wordt alleen toegelaten tot de vier organisaties als hij één of meer hulpvragen heeft op de leefgebieden wonen, werken, financiën, relaties of zingeving. Dat zijn zogenaamde dynamische risicofactoren die niet in de meetmethode betrokken worden, maar die bij de bewoners van de nazorgorganisaties waarschijnlijk wel sterk vertegenwoordigd zijn. Het is daarom ook veronderstelbaar dat de verwachte recidive van de oud-bewoners hoger is dan op basis van statische kenmerken berekend is. Ook de toenemende sociale en psychische problemen van (ex-) gedetineerden (wat uit ander onderzoek blijkt) en de verslechterende economische omstandigheden maken het werk van de organisaties gecompliceerder. Dat de feitelijke recidive onder oud-bewoners van de nazorgorganisaties lager is dan op grond van statische kenmerken verwacht mag worden, kan vanuit dit perspectief dan des te meer als een positief resultaat worden beschouwd.

Ten slotte moet er op gewezen worden dat alleen de gegevens van personen die uiterlijk in 2007 de nazorgorganisaties verlaten hebben in het onderzoek zijn betrokken. Ontwikkelingen binnen de organisaties die zich na 2007 hebben voorgedaan, hebben dus geen invloed kunnen hebben op de uitkomsten.

Slotconclusies

De twee belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn dat onder de oud-bewoners van de vier nazorgorganisaties de geobserveerde recidive lager is dan de voorspelde recidive en dat de recidive lager is naarmate bewoners langer aan het programma hebben deelgenomen. Dit kan worden opgevat als een aanwijzing dat de interventie voor deze groepen een gunstig effect zou hebben gehad. Alternatieve verklaringen kunnen niet worden uitgesloten, maar dit neemt niet weg dat de uitkomsten een gunstig beeld laten zien.

Mr. drs. Sigrid van Wingerden

Drs. Daphne Alberda

Prof. dr. mr. Martin Moerings

Dr. Bouke Wartna

Dr. Johan van Wilsem